

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sectio I. Negant aliqui, dari peculiare constitutivum Divinæ Essentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPVATIO QVARTA.

Quodnam sit ultimum constitutum Essentia Dei.

CVM Deum esse, ex dictis sit manifestum, quid sit, nunc inquirendum, illiusque proprietates & perfectiones indaganda: quod commodius fieri nequit, quam si in quo ejus essentia, que proprietatum omnium & Attributorum, nostro intelligendi modo, radix est & principium, consistat, perspectum habeamus: quam proinde hac Disputatione investigabimus.

SECTIO PRIMA.

Negant aliqui, dari peculiare Constitutum Divina Essentia.

I. Aristoteles 3. Met. text. 2.

INVENIRE veritatem difficile: verum neque bene ratione dubitare facile est, inquit Philosophus. Quod, si in re ulla verum sit, in ea qua de hic agimus, longè est verissimum: nihil quippe abditum magis & reconditum quam natura & essentia Dei, qui licet Lux sit, & tenebra in eo non sint ulla, atque à beatis, qui nullà interposità mortalitatis nube, cum intuentur, clarè cernatur, iisque divitiis gloria sua manifestet; nobis tamen, qui in tenebris & umbrà mortis sedemus, posuit tenebras latibulum suum, & agrè quidquam certi de essentiali ejus conceptu, & constitutivo assequi possumus, ut ex sententiarum hac in re varietate constabit.

II. Prima sententia negat dari Constitutum Divina Essentia.

II. Primò itaque nonnulli, nihil in Deo cum fundamento concipi posse affirmant, in quo ejus essentia formaliter sita sit, nec ullam hujusmodi prædicatorem seriem distingui oportere, sed Dei essentiam, etiam ratione nostrà, esse illud totum à parte rei; Ens scilicet increatum, immensum, æternum, omnipotens, infinitum, omniscium, sapientissimamque providentiã in suos queque fines aptè disponens, &c. Cum enim hæc omnia reipsã identificentur, frustra, inquit, in variã quis ea prædicata distinxerit, & unum inter illa per modum radices, alia instar proprietatum conceperit, cum revera nulla ibi radix sit, nulla proprietas, nihil prius, nihil posterius, sed omnia sint unum.

III. Ostenditur, illos male negare peculiare constitutum Essentia in Deo.

III. At sanè meo iudicio hi Auctores parum congruè, vel ad Angelici Doctoris mentem, quem sequi in omnibus profitentur, vel ad communem Theologorum & Philosophorum praxim, vel denique ad ipsam rationem, philosophantur. Primò namque nihil apud S. Thomam frequentius, quam ut essentiam ab Attributis, & hæc inter se, mente distinguat, quandamque in iis rationis ordinem agnoscat: sic q. 1. de potentia, a. 1. ad. 1. ait, *Essentiam Dei non habere principium, etiam secundum rationem cognitionem verò Dei habere principium secundum rationem.* Sic 1. p. q. 13. a. 4. affirmat, diversa Dei nomina diversas in eo significare rationes, secundum varios, quos de eo format humana mens, conceptus. Quod etiam docet in 1. d. 2. q. 1. a. 3. quæ, & alia huiusmodi, passim apud S. Doctorem reperitur; quem hæc in parte imitantur Theologi, dum de divina Essentia & Attributis loquuntur, & Nominales hoc nomine reprehendant, quòd divina At-

Male assertio Nominales divina Attributa nihil aliud esse, quam diversa nomina.

tributa nihil aliud quam diversa nomina esse affirmant: Imò & ordinem quandam in prædicatis divinis agnoscunt, & unum inferunt ex alio, ut, cum æternitatem probant ex immutabilitate, &c. De quo plura infra, sect. 9. n. 1.

Hic etiam eorum philosophandi modus Aristoteli Peripateticisque omnibus, ac receptæ in Scholis consuetudini adversatur: Aristoteles quippe & Philosophi omnes essentiam, in hominè exempli gratiã, à proprietatibus Metaphysicis, admirativo & risibili, quamvis cum eã realiter identificatis, ratione distinguunt, & quandam inter illa ordinem statuant, essentiam eorum radicem appellant, & admirativum per rationale, seu essentiam, risibile per admirativum Demonstratione Propter quid, seu à priori, probant: quod aperte indicat, eos quandam hinc, ratione nostrã, subordinationem inter essentiam & prædicata hæc Metaphysica agnoscere. Hæc de re, sect. 4. n. 2. iterum redibit sermo.

Dicunt aliqui, Aristotelem & Philosophos, dum asserunt risibile non esse de essentia hominis, sed proprietatem; dicunt, inquam, loqui eos de risibilitate, quæ est potentia realiter distincta, non de prædicato illo Metaphysico realiter cum rationalitate identificato. Sed contra: in primis enim hi Auctores non admittunt hujusmodi potentias distinctas. Deinde admirativum & risibile vocant passiones & proprietates Metaphysicas essentia; hujusmodi autem solum sunt prædicata realiter à re, cujus sunt proprietates, indistinctæ. Tandem, nec animalitas & rationalitas forent essentia hominis, sed proprietates, cum potentia & vis proxima intelligendi & sentiendi, in illa sententia, sit realiter distincta, & quid consequens essentiam.

Denique hæc philosophandi ratio maximam, meo iudicio, in scientiis parit obscuritatem, intellectuque tenebras offundit, utpotè in qua omnia confunduntur, & intricantur. Quemadmodum enim nihil ad clarè procedendum (quod in omni scientia præcipuè spectandum est) magis conducit, quam distinctio: ita ubi hæc tollitur, cæco plane modo proceditur, & humana mens, veluti in labyrintho deprehensa, infinitisque implexa anfractibus, quò se vertat, nescit, ac difficultatem aliquam ingressa, nullum reperit exitum. Plura hæc de re, sect. 4. n. 3.

Sed dicet quispiam: in divinis Attributa omnia, & de Essentia, & sui invicem sunt conceptu, de quo proinde ac de sese mutuo prædicantur, hoc Patres, hoc Theologi, hoc Theologorum Princeps S. Thomas affirmat: ergo nec Essentia Divina sine illis, nec illa sine Essentia, nec unum Attributum sine alio concipi potest: frustra igitur unus aliquis peculiaris quaritur conceptus Essentia in Deo, cum,

IV.

Philosophi Essentiam à passionibus Metaphysicis, hæc inter se, ratione distinguunt.

V.

Male dicunt aliqui, hic intelligi risibilitatem realiter distinctam.

VI.

Essentiam à passionibus ratione non distinguere, est intellectui tenebras offundere.

VII.

Obicitur, Attributa includi in Essentia.

cum, quicquid est in Deo, includat, omniaque ad illius constitutionem concurrant, & in ea includantur. Hæc objectio petit sectionem sequentem.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Attributa Dei, ratione nostrâ, includantur in Divinâ Essentia, & è contrâ.

I. *A parte rei Essentia includit Attributa, & è contrâ.*

RATIONE inquam; realiter quippe & à parte rei Attributa in Essentia, & hanc in Attributis, Attributa etiam in se invicem, omnia denique in omnibus includi certum est, cum à parte rei, includi aliud nihil sit, quam ea inter se identificari; hæc autem omnia perfectissimè identificantur, cum Deus sit ens simplicissimum: ita etiam P. Vekenus hic, Disp. 3. cap. 5.

II. *Duplex in Deo prædicatorum genus.*

Notandum, in Deo duplex reperiri prædicatorum genus; quædam namque directè ad Dei constitutionem pertinent, ut sunt, *Ens, substantia, vita, Spiritus, &c.* quæ proinde à Theologis vocantur prædicata essentialia, sine quibus, saltem implicite cognitis, concipi divina Essentia non potest. Unde sicut in homine, concepta ejus essentia, seu, *animali rationali*, necessariò representari debent implicite prædicata omnia superiora, *Ens, substantia, corpus, vivens*, utpote quæ in ejus essentia continentur: idem est de Deo. Alia in Deo est prædicatorum series, quæ non essentialibus substantiæ creatæ perfectionibus, sed accidentalibus respondent, ut sunt *Iustitia, Misericordia, Potentia, &c.* & de his procedit præsens quæstio.

III. *Prima sententia docet, Attributa re & ratione esse de conceptu Essentia.*

Prima itaque sententia affirmat, perfectiones hæcè intrinsecas, seu Attributa, *Iustitiam, Misericordiam, &c.* esse, ratione nostrâ, de Essentia Dei, & omnia Attributa esse de essentia singulorum, ita ut nec Essentia sine Attributis, nec Attributa sine Essentia, nec unum ex hisce Attributis sine alio, imò sine omnibus implicite conceptis representari possit. Hanc sententiam tenet Molina 1. p. q. 28. a. 2. d. 4. Bannez ibid. dub. 3. Concl. 1. Zumel q. 8. Ruis de Trin. d. 8. sect. 8. num. 8. Gillius 1. p. tr. 2. c. 6. Raynaudus Theol. natur. To. 1. disp. 6. q. 2. a. 2. eandem sententiam, quamvis concedat dari peculiare constitutum Essentia Dei, distinctum ab Attributis, tenet Suarez To. 2. Metaph. d. 30. sect. 6. & 1. p. l. i. de Essentia Dei, cap. 11. 12. & 13. & lib. 4. de Trin. c. 5. & Granada 1. p. d. 7. n. & ex recentioribus non pauci.

IV. *Nec Attributa sunt de conceptu Divina Essentia, nec è contrâ.*

Contraria sententia, nimirum nec Attributa isthac esse de conceptu Divina essentia, nec è contrâ, nec unum etiam Attributum de conceptu alterius, sed posse unumquodque horum sigillatim concipi, aliis ne quidem implicite representatis, & in hoc ab *Ente, Substantia, & aliis hujusmodi* prædicatis supra num. 2. recensitis, differre, semper mihi viva est multo probabilior. Hæc sententia longè inter Theologos est communior: eam tenet Halensis 2. p. q. 49. Albertus in 1. d. 8. Henricus 2. p. Summ. art. 32. q. 1. ad 3. ubi esse & vivere negat esse Attributa, quia sunt de constitutione Essentia, & ea solum docet esse Attributa, quæ Essentiam jam constitutam ratione nostrâ consequuntur. Ferrara l. 1. cont. Gen. c. 24. Capreolus in 1. d. 8. q. 4. Cajet. 1. p. q. 1. a. 7. Vasq. 1. p. to. 2. d. 119. cap. 2. Albertin. in Prædic. Relationis, coroll. 14.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

dub. 2. diff. 2. Arubal 1. p. d. 28. cap. 3. Erize 1. p. d. 4. Fafolus, q. 4. dub. 1. Hurtado d. ult. Metaph. sect. 2. Arriaga 1. p. d. 16. f. 1. Tannerus 1. p. d. 2. q. 2. dub. 5. asserens hanc esse communem veterum Scholasticorum sententiam. Quod à fortiori docet Scotus cum suis, qui scilicet, non ratione tantum, sed ex naturâ rei, & ante omnem intellectûs operationem Attributa Divina distingui affirmat ab Essentia.

Hæc aperta videtur mens Sanctorum Patrum, qui Attributa divina passim asserunt, non esse naturam, sed circa naturam. Sic S. Athanas. Epist. de decretis Synodi Nicenæ, *Certum, inquit, est, cum dicimus Deum, & nominamus Patrem, nihil nos eorum quæ circa eum sunt, sed ipsius substantiam significare.* Sic S. Basilius lib. 1. contra Eunomium, *Quoniam pacto, inquit, non deridendus, si creandi virtutem, substantiam esse dicat &c. & tamen certum est, creandi virtutem, seu omnipotentiam, esse realiter Dei substantiam; & postea de Bono, Iusto, & id genus aliis loquens, ait, hæc aliquid ponere eorum, quæ Deo conveniunt, & circa eum inspicuntur. Idem affirmat S. Gregorius Nyssenus, S. Damascenus, & alii.*

V. *Patres Attributa in Deo asserunt, non esse naturam, sed circa naturam.*

Nullus verò rem hanc clariùs & distinctius expressit, quam S. Cyrillus Alexandrinus lib. 11. Theauri, ubi multa de Deo dici asserit, quæ, inquit, *circa substantiam Dei conspiciuntur, ita ut non ipsa substantia sint.* Et quamvis nihil accidat substantia Dei, tamen cogi nos nonnunquam ait, quasi accidentia dicere, & mente accidentium more concipere, & multa in Essentia Dei, quasi accidentia esse conspici. Et mox addit: *Non omnia ergo, quæ in Deo sunt, & de Deo dicuntur, substantiam significant: reliquum est igitur, ut voce modoque dicendi, accidentia esse dicamus: quoniam modo accidentium ea intelligimus.* Hæc ille.

VI. *Pulcherrimum S. Cyrilli Alexandrini dictum circa Dei Essentiam & Attributa.*

En ut Sancti Patres naturam in Deo ab iis quæ, ut ipsi loquuntur, *sunt circa naturam*, seu Attributa, *Iustitiam, Misericordiam, Omnipotentiam, &c.* distinguunt, planèque diversos conceptus iis & nomina tribuunt; & cum Deum nominamus, substantiam ejus, non quæ circa substantiam, cum *Bonum, Iustum &c.* quæ circa substantiam, non ipsam Dei substantiam nos concipere ac dicere affirmant. Tandem Attributa hæc, quamvis ea in Deo esse dicant, nihilominus quasi accidentia appellant, id est, secundum ratiocinationem nostram, non constituenta primarium Dei conceptum, seu naturam, sed ad eam jam constitutam, nostro intelligendi modo, accidentia; quemadmodum in creatis *Iustitia, Misericordia, & similia, naturæ* accident & accident physice.

VII. *Patres Essentia & Attributa diversos conceptus & nomina tribuunt.*

Ratio conclusionis, præter dicta sectione præcedente, est; hæc enim prædicata habent rationes formales, & conceptus diversissimos, per quos menti limitatè ea & imperfectè cognoscenti obversantur, & ut quis *Immensitatem* (idem est de *Omnipotentia*, & alio quocunque Attributo) sub conceptu *Immensitatis* concipiat, abs re planè videtur, ut cogitet de *Iustitia, Misericordia, & aliis Dei prædicatis*, cum ad eum concipiendum ubique existentem, & per spatia omnia tum realia, tum imaginaria diffusum, conceptus *Iustitia* aut *Misericordia* non omnino conferat; nec enim, tribuendo singula singulis, Deus per *Iustitiam*, præcisè loquendo, est ubique, nec per *Immensitatem*, suam cuique tribuit, sed unum quodque prædicatum suos habet limites intellectuales, secundum quos menti imperfectè ea cognoscenti singula respondent, quantumvis realiter identificentur.

VIII. *Ratio cur nec Essentia Attributa, nec se invicem Attributa includant.*